

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีเจตนาให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน การจัดการศึกษาของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) จึงมุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม กล่าวคือ คนไทยในอนาคตต้องมีคุณภาพ มีสุขภาพแข็งแรง เป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การจัดการศึกษาเพื่อให้บุคคลและสังคมได้รับการพัฒนาไปสู่คุณภาพตามเป้าหมาย สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ หลักสูตรและกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน ต้องมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ตอบสนองสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร หลักสูตรต้องปรับให้มีสาระความรู้ในสาขาวิชาการพื้นฐานและทักษะวิชาชีพ มีเนื้อหาสาระความรู้ สมัยใหม่เป็นสากล กระบวนการบริหารจัดการในระบบคุณภาพ กระบวนการเรียนการสอนต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีวิจารณญาณ สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ไปปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหา กล้าตัดสินใจ มีความมั่นใจในตนเอง มีการยอมรับผู้อื่น สามารถที่จะอยู่ได้ในสังคมอย่างฉลาดและเป็นสุข การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ในมาตรา 15 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่า มี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ. 2542 : 10) โดยมีความมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนในฐานะหน่วยงานทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์การประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ด้านต่าง ๆ อย่าง ได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ระบุไว้ใน กลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกสถานที่ที่สามารถ

เทียบโอนผลการเรียน ประสบการณ์ได้ทุกระบบการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 19-20) โรงเรียนจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ต้องอาศัยผู้นำที่คิดตั้งที่ อรุณ รักธรรม (2527 : 188) ให้ความเห็นว่า ผู้นำมีความสำคัญยิ่งต่อหน่วยงานต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อผลงานเป็นส่วนรวม ทั้งเชื่อว่า คุณภาพและคุณลักษณะผู้นำมีผลสะท้อนต่อการปฏิบัติงานและผลงานขององค์กรหรือหน่วยงานแต่ละแห่งเป็นอันมาก ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นทั้งผู้จัดการและอำนวยการในการดำเนินการต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำให้ประสิทธิภาพประสิทธิผลของโรงเรียนได้บังเกิดสอดคล้องกับความเห็นของ พรชัย ประชาณุกุล (2545 : 3) ที่ว่าผู้บริหารโรงเรียนคือกลไกสำคัญที่จะดำเนินงานของโรงเรียนเรื่องการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้บังเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้บริหารมีภารกิจที่จะต้องดำเนินการอยู่หลายประการ ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ชุมชน ซึ่งงานที่สำคัญที่สุดและเป็นงานหลักของโรงเรียนคืองานวิชาการ สำหรับงานอื่น ๆ เป็นเพียงงานสนับสนุนให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพ เพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษาก็เพื่อสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพให้มีความรู้มีจริยธรรมและคุณสมบัตินี้ต้องการดังกล่าวที่ว่างานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนส่วนงานบุคลากรงานธุรการและงานอื่น ๆ เป็นเพียงส่วนประกอบที่เป็นปัจจัยส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพและอำนวยความสะดวกแก่การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับงานวิชาการ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526 : 161) การบริหารงานวิชาการจึงเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน สมควรที่ผู้บริหารจะได้สนใจและให้ความสำคัญมากกว่างานอื่น ๆ

การบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพได้นั้น องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งก็คือตัวผู้บริหารโรงเรียนในฐานะหัวหน้าสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งหมายถึงการที่ผู้บริหารโรงเรียน มีการกระทำหรือทำในที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารกิจกรรมของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการให้ได้ผลดี พฤติกรรมดังกล่าวของผู้บริหารโรงเรียนจะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครูช่วยให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ครูมีความสนใจ กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งตามแนวคิดของฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (วารสาร วัฒนกุลเจริญ. 2543 : 19 ; อ้างอิงจาก Hallinger and Murphy. 1985. "Assessing the Instructional Management Behavior of Principals," p.217-244) กล่าวว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการประกอบด้วยองค์ประกอบ

3 ประการคือ ประการที่หนึ่ง การกำหนดภารกิจของโรงเรียนประการที่สองการจัดการด้านการเรียน การสอน ประการที่สาม การส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัย ที่สนับสนุนเรื่องพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ ดังผลงานวิจัยของ ลู (Liu, 1985 : 861) พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนดังที่ อรอนงค์ ระวังพิศย์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการที่ส่งผล ต่อการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์แตกต่างกัน กรณีจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า โดยภาพรวม ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนสูงจะมีภาพรวมอยู่ในระดับสูง สำหรับผู้บริหารในโรงเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนต่ำจะมีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ วราภรณ์ วัฒนกุลเจริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1 พบว่า ระดับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลางและเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า องค์ประกอบด้านการจัดให้มีการส่งเสริมสภาพ การเรียนรู้และการพัฒนาการเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมความเป็นผู้ นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอนและด้านการตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียนกับวิชาคณิตศาสตร์ และด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน มีความ สัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับวิชาฟิสิกส์

สรุปได้ว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญอย่าง ยิ่งต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เนื่องจากพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร เป็นตัวกระตุ้นให้ครูพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำ หลักสูตรมาปรับใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ในที่สุด

การบริหารงานในหน่วยงานให้บังเกิดผลดี มีประสิทธิภาพสูงสุดมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หลายประการ เช่นการจัดองค์กร การใช้เทคโนโลยี ผู้บังคับบัญชาผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา การที่จะจัดว่าองค์กรหรือหน่วยงานใดมีคุณภาพอยู่ในระดับใดนั้น ปกติเราจะวัดจากผลการ ดำเนินงานที่มีประสิทธิผลขององค์กร หรือหน่วยงานนั้น สำหรับโรงเรียนแล้ว โดยทั่วไปการที่จะ บอกว่าโรงเรียนใดมีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผล มักจะวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนเป็นหลัก อย่างไรก็ตามกระบวนการบริหารก็เป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน จนมีความเชื่อว่าหากการบริหารโรงเรียนมีแนวทางจัดการที่ดีหรือมีมาตรฐานแล้วย่อมจะ

ช่วยให้การเรียนการสอน การดำเนินงานอื่น ๆ ในโรงเรียนเกิดประสิทธิผลและได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานตามลำดับ ธงชัย สันติวงษ์ (2541 : 29) กล่าวว่าความมีประสิทธิภาพขององค์กร จะมีขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่าองค์กรสามารถทำประโยชน์จากสภาพแวดล้อมจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ ซึ่งในการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียน มอทท์ (Moit) (อ้างถึงในอคอุย ก้อนทอง, 2538 : 31-32) กล่าวไว้ว่าประสิทธิผลของโรงเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่งความสามารถในการผลิต ประการที่สองความสามารถในการปรับตัวและ ประการที่สามคือความสามารถในการยืดหยุ่น นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยสนับสนุนในเรื่องประสิทธิผลของโรงเรียน ดังเช่น อุษณีย์ ลีวีโลกุลรัตน์ (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมผู้นำกับประสิทธิผลของหน่วยงาน : ศึกษากรณีพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา พบว่า แบบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยมีระดับความสัมพันธ์กันสูงมากและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับภัทราวดี สุทธิชนกุล (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร : ศึกษากรณีเฉพาะข้าราชการที่ทำหน้าที่ให้บริการในจังหวัดอุทัยธานี โดยใช้ตัวแปร 5 ตัว ที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร คือ กฎระเบียบข้อบังคับ การประสานงาน การให้บริการแบบยึดถือตัวบุคคล วิธีการบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาและค่านิยมที่เอื้อต่อการทำงาน พบว่า กฎระเบียบข้อบังคับ วิธีการบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชา และค่านิยมที่เอื้อต่อการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร มีเฉพาะการประสานงาน การให้บริการแบบยึดถือตัวบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร

สรุปได้ว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพราะเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาของโรงเรียน และการที่จะบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลได้ บทบาทของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้กระบวนการบริหารของโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ หากผู้บริหารโรงเรียนใช้บทบาทและกระบวนการบริหารที่เหมาะสม ย่อมทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปด้วยดีเกิดประสิทธิผลในที่สุด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาตั้งแต่ ระดับอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีโรงเรียนในความรับผิดชอบ 420 โรง มีนักเรียนทั้งสิ้น 124,157 คน แยกเป็นระดับก่อนประถมศึกษา 13,381 คน ระดับประถมศึกษา 39,919 คน และระดับมัธยมศึกษา 33,806 คนจากข้อมูลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2546 สรุปผลการประเมินได้ดังนี้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.86 คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.42 วิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.21 และภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.36 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.87 คณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.56 สังคมศึกษา คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.19 วิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.74 และภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 37.05 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.13 ภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 36.33 สังคมศึกษา คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.36 วิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 48.05 เคมี คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.28 ชีววิทยา คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.75 ฟิสิกส์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.541 และคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 32.86 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1. 2546 : 2-4) ; (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. 2546 : 2-4)

จากข้อมูลคุณภาพการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาที่ต้องปรับปรุงในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในวิชาหลัก อันได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา ซึ่งเป็นวิชาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

จากหลักการ แนวคิด ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ความสำคัญของประสิทธิผลของโรงเรียนและข้อมูลคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่า ทุกส่วนมีความเกี่ยวข้องกัน เพราะหากผู้บริหารมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เหมาะสมย่อมส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนดี ซึ่งหมายถึง การจัดการศึกษาของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลนั่นเอง ดังผลการศึกษาของ บุซซี (Buzzi. 1990 : 177) ซึ่งพบว่า องค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนและเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนด้วย

จากสภาพความเป็นมา ปัญหาและความสำคัญ ซึ่งให้เห็นประเด็นปัญหาหลายประการ คือ ปัจจุบันพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร ประสิทธิภาพของโรงเรียนมีมากน้อยเพียงไร ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่ปรากฏว่ามีคำตอบที่ชัดเจนในประเด็นเหล่านี้ ดังนั้น จึงควรศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการช่วยส่งเสริม แก้ไขและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนใน

จังหวัดต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามผู้บริหารโรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อการปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในการที่จะเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 จำนวน 420 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 จำนวน 201 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครซี่ และมอร์แกน (Krecie and Morgan) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random)

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนและ ประสิทธิภาพของโรงเรียน

3. นิยามศัพท์เฉพาะ

3.1 พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในการพัฒนาการเรียนการสอน สภาพการทำงาน การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่น่าพอใจและมีประสิทธิภาพ ต่อนักเรียน ประกอบด้วย การกำหนดภารกิจของโรงเรียนการจัดการด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนซึ่งวัดได้จากคะแนนใน แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขอบเขตของงาน ด้าน วิชาการที่โรงเรียนรับผิดชอบและการสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ได้แก่ การกำหนด เป้าหมายของโรงเรียน การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งวัดได้จากคะแนนในแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 การจัดการด้านการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ การดูแล สนับสนุนการสอนของครู การเรียนของนักเรียน การประสานการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การนิเทศและการประเมินผลด้านการเรียนการสอน การประสานงานการใช้หลักสูตร การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ซึ่งวัดได้จากคะแนนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น

3.4 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อ ส่งเสริมด้านวิชาการในโรงเรียนได้แก่การควบคุมเวลาที่ใช้ในการสอน การเอาใจใส่ครูและนักเรียน อย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาและ สร้างมาตรฐานด้านวิชาการ การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ซึ่งวัดได้จากคะแนนในแบบ สอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของโรงเรียนในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วยความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ บิบบังคับได้ดี ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ซึ่งวัดได้จากคะแนนในแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง การจัดการศึกษาของโรงเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉลี่ยของนักเรียนทั้ง โรงเรียนอยู่ใน ระดับสูง ซึ่งวัดได้จากคะแนนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก หมายถึง การจัด

การศึกษา และกิจกรรมของทางโรงเรียนทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงและมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา ซึ่งวัดได้จากคะแนนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3 ความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่บีบบังคับได้อย่างดี หมายถึง การจัดการศึกษาของโรงเรียน สามารถปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรหรือความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งวัดได้จากคะแนนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

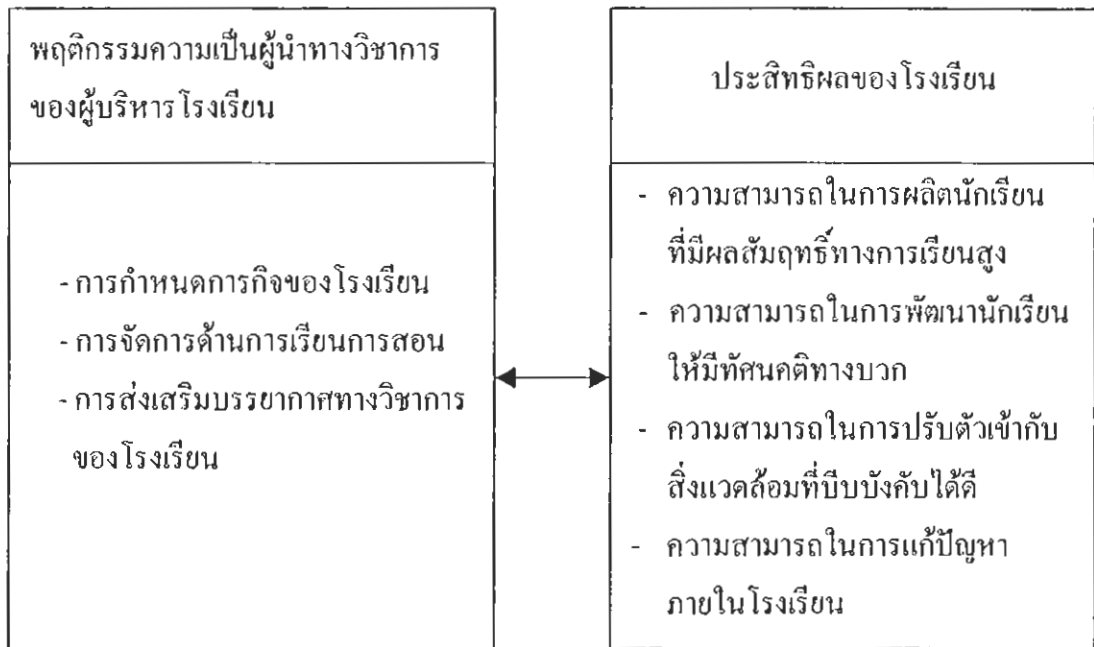
2.4 ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนหมายถึงการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนประสบความสำเร็จหรือเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย ซึ่งวัดได้จากคะแนนในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนของ ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (วราภรณ์ วัฒนกุลเจริญ, 2543 : 19 ; อ้างอิงจาก Hallinger and Murphy, 1985. "Assessing the Instructional Management Behavior of Principals," p.217-244) สำหรับประสิทธิผลของ โรงเรียนอาศัยการประเมินแบบหลายเกณฑ์ตามแนวคิดของ มอท์ท์ (Hoy and Miskel, 1991 : 398 ; citing Mott, 1972. **The Characteristic of Effective Organization.** p.20-24) ตามประเด็นศึกษาดังนี้

1. พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่
 - 1.1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน
 - 1.2 การจัดการด้านการเรียนการสอน
 - 1.3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน
2. ประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่
 - 2.1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 - 2.2 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก
 - 2.3 ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับ สิ่งแวดล้อมที่บีบบังคับได้ดี
 - 2.4 ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีความสัมพันธ์กัน
2. พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2